S.V. Apte, English-Sanskrit Dictionary -- 3rd ed. Pune 1920

Array, *s.* व्यूहः, रचनं, विन्यासः, क्रमः, श्रेणि-णी *f.*, पंक्ति *f.* 2 वेषः, आभरणं, परिच्छदः. **–***v. t.* क्रमेण रच् 10, सज्जीकृ 8 U. 2 भूष् 10, अलंकृ; वस्त्रेण आच्छद् 10; 'he was richly a. ed' स महार्घवस्त्रभूषितः,-वस्त्राणि पर्यधत्त.

Arrear, *s.* अवशिष्टदेयं, ऋणशेषं, अशोधितो भागः; 'clear up all a. s' सर्वमवशिष्टदेयं परिशोधयः कार्यपरिशेषं समापयः 'his pay remained in a. s' यथावसरमदत्तत्वात्तस्य वेतनं समुच्चितं.

Arrest, *v. t.* निरुध् 7 U, ग्रह् 9 P, आसिध् 1 P, बंध् 9 P, धृ 1 P, 10; ऋणहेतोः राजाज्ञया धृ 10. 2 निवृत् c., स्तंभ् 9 P or c. (निवर्तयामास नृपस्य दृष्टिं) (R. II. 28); 'the Chitrakuta mountain a. s my eye' बध्नाति मे चक्षुश्चित्रकूटः (R. XIII. 47); 'a. attention' अनन्यमनस् *a.* कृ 8 U, अनन्यचित्त *a.* कृ. **–***s* निरोधः, आसेधः, ग्रहणं, धरणं, बंधनं.

Arrive, *v. i.* प्र-संप्र-अनुप्र-आप् 5 P, आ-समा-सद् 1 P, अभि-उपा-गम् 1 P, उपस्था 1 U, प्रपद् 4 A (यौवनदशां प्रपेदे). **–al,** *s.* आगमनं, उपस्थिति *f.* &c.

Arrogance, *s.* औद्धत्यं, दर्पः, अभिमानः, अहंकारः, गर्वः, मदः, अवलेपः, प्रागल्भ्यं, उत्सेकः, आटोपः. **–Arrogant,** *a.* उद्धत, दृप्त, अहंकारयुक्त, प्रगल्भ, समद, गर्वित, अवलिप्त. उत्सिक्त, मानिन्; 'a. lady' मानिनी, प्रमदा. **–ly,** *adv.* उद्धतं, सावलेपं, सदर्पं &c.

Arrogate, *v. t.* सगर्वं-अन्यायेन-ग्रह् 9 P or स्वायत्तीकृ 8 U or आदा 3 A. **–ion,** *s.* अन्यायग्रहणं. उपधा.

Arrow, *s.* शरः, बाणः, सायकः, इषुः, कांडं, भल्लः, नाराचः, मार्गणः, शिलीमुखः, विशिखः. **–y,** *a.* बाणवत् &c.; बाणाकार.

Arsenal, *s.* आयुधागारं, शस्त्रगृहं. 2 शस्त्रास्त्रसमूहः.

Arsenic, *s.* फेनाश्मन् *m.*; मनःशिला.

Arson, *s.* गृहदहनापराधः.

Art, *s.* शिल्पं, शिल्पविद्या, कला, व्यवसायः, नाट्यकला 'a. of dancing'. 2 कल्पना, विद्या (science). 3 निपुणता, युक्ति *f.*, कौशलं; साधनं; 'a. s of life' जीवनसाधनानि. 4 व्याजः, कपट, माया, वैदग्ध्यं, चातुर्यं. **–ful,** *a.* चतुर; मायाविन्, 'a. look' चतुरो दृष्टिक्षेपः; विदग्ध, मायावत्. 2 शिल्पेन कृत. 3 निपुण, कुशल. **–fulness,** *s.* चातुर्यं, वैदग्ध्यं, &c **–less,** *a.* ऋजु, अमाय, अकृतक, अकृत्रिम, अव्याज; 'a. ly lovely body' अव्याजमनोहरं वपुः (S. 1). **–lessness,** *s.* सरलता, अमायिता, अकृतकता, आर्जवं, **–Artifice,** *s.* उपायः, छलं, छद्मन् *n.*, व्यपदेशः, कपटं, व्याजः. **–Artificer,** *s.* शिल्पिन् *m.*, कर्म-शिल्प-कारः. 2 कर्तृ *m.*, निर्मातृ *m.* **–Artificial,** *a.* कृत्रिम, कृतक; सव्याज. 2 शिल्पनिर्मित; 'a. mountain' क्रीडापर्वतः. **–Artizan, Artist,** *s.* शिल्पिन् *m.*, चित्रकरः. 2 पंडितः निपुणः.

Artery, *s.* धमनी, रक्तवाहिनी.

Article, *s.* द्रव्यं, वस्तु *n*, सामग्री. 2 विषयः, पदं, भागः. 3 समयः, समयपत्रं 4 वृत्तपत्रलेखः.

Articulate, *a.* स्पष्ट, परिस्फुट, व्यक्त. **–***v. t.* स्पष्टं-स्फुटं-उच्चर् c. or उदीर् 10. 2 ग्रंथ् 9 P, संयुज् 10, संधा 3 U, **–ness,** *s.* स्पष्टता, स्फुटता; 'a. in uttering syllables' वर्णोच्चारणे स्पष्टता; 'utters articulate sound's परिस्फुटाक्षरां गिरमुदीरयति (Ka. 13) **–ion,** *s.* उच्चारणं &c. 2 संधानं.

Artillery, *s.* अग्न्यस्त्राणि; युद्धास्त्राणि.

As, *conj., adv.* Ex. by वत्, इव; मातृवत्-मातरमिव-परदारान् पश्य. 2 यथा, यद्वत्, अनुरूपं-पेण; यथा in comp. (यथोक्तं कथय); 'as-so' यथा-तथा with or without एव 'as-as' यथैव-तथैव (यथैव शांता तथैव सीता दशरथस्य प्रिया (U. 4); 'as since-therefore' तथा-तथा, यतः-ततः, यत्-तत्; 'as for instance,' यथा (यथा महानसे), or तथाहि. 2 (On account of) ex. by abl. or instr. of noun. 3 (While) यावत्-तावत्; or by pres. part.; 'as he was going, he thought' गच्छन् स इत्थं मनसि चकार; 'as high as' दघ्न (घ्नी *f.*), मात्र, in comp.; 'water as high as the knee' जानुदघ्नं जलं; ऊरुमात्रा भित्तिः &c.; 'as soon as' यावत्-तावत्; or loc. abs. constr. with मात्र or एव; 'as he had spoken' उक्तवत्येव तस्मिन्; 'as before,' यथापुरा, यथापूर्वं, पूर्ववत्; 'as far as' यावत् with acc., आ with abl. or in comp. (आसमुद्रक्षितीशानां) 'as if,' 'as it were' इव; oft. by मन् 4 A; 'as if the city had been a large tank' नगरं महाकासारं मन्यमानः; 'as follows' इति (इति वर्क्ष्य प्रक्रमे), or ex. by यथा-यत् at the beginning of narratives; 'it is as follows' तद्यथा; 'as to,' 'as for' तु, तावत्, इति, अधिकृत्य, उद्दिश्य; 'as for merits, he has none' गुणास्तावत्तस्य नैव विद्यते; 'as for doing it quickly it is easy' शीघ्रमिति सुकरं (निभृतमिति तु चिंतनीयं S. 3); 'as well as' च-च; 'as many as' 'as much as' यावत्-तावत्; 'as yet' अद्यापि, अद्य यावत्. 4 (Connecting words in apposition) ex. by इति; स बंधुरिति मतः, बंधुमतः 'as a father he respects me' पितेति मां स मानयति.

Ascend, *v. i.* उदि 2 P, उद्गम् 1 P. **–***v. t.* आ-अधि-रुह् 1 P, आ-अधि-क्रम् 1 U, 4 P, (with acc.); 'a. ed the throne' राजपद–

Institute of Indology & Tamil Studies Cologne University Germany 9/1/2007